

чітко визначати і формулювати освітні цілі, концепції у вигляді моделей і критеріїв їх оцінки; створювати перспективні засоби учіння і, на їх основі, оригінальні педагогічні технології, популяризувати і втілювати їх у практику, оцінювати ефективність. Головне в тому, щоб гранично спростити цей арсенал, звести його до обмеженої кількості засобів, до простих навичок, норм, правил та інших регламентованих нормативних процедур. А з появою більш широких можливостей, більш оперативних, більш доцільних засобів учіння найефективніші та найдоступніші з них втілити в освітню практику, поліпшуючи при цьому всю систему організації навчально-виховного процесу. Усе це має стати об'єктом вивчення, усвідомлення і модернізації навчального предметного середовища, яке має забезпечувати технологічність процесу учіння, тобто його зручність і безпеку.

Висновок. Отже, дидактичні інновації є корисними для отримання якісних результатів навчання, адже з їх використанням вчителів на уроці сприяє формуванню практичних навичок учнів, всебічному розвитку їх особистостей, стимулює розвиток їх аналітичного мислення, досягає високого ступеня задіяності учнів у навчальному процесі. Використовуючи інноваційні технології на уроках, вчителі сприяють досягненню високої результативності учнів, їх вільному вибору у навчанні, розвитку креативного та критичного мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Запоріжжя : Просвіта, 2004. 324 с.
2. Гузев В. В. Инновационные идеи в современном образовании. Школьные технологи. № 1. 1997. С. 5–13.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., допов. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
4. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики. Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
5. Захарчук Т. В. Інноваційні технології навчання в сучасній школі. URL: http://muzicteacher.at.ua/publ/innovacijni_tekhnologiji_navchannja_v_suchasnij_shkoli/1-1-0-5
6. Машкіна Л. А. Теоретичні засади педагогічної технології «Школа діалогу культур». Педагогічний дискурс. 2012. № 13. С. 238–241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2012_13_55
7. Морозов В. Філософія впровадження інновацій у педагогічний процес. Вища освіта України. 2014. № 2. С. 36–39.
8. Підласий І., Підласий А. Педагогічні інновації. Львів : Рідна школа. 1998. № 12. С. 3–17.
9. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : А.С.К., 2007. 144 с.
10. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. Москва : Народное образование. 1998. 256 с.
11. Слостенін В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. Москва : Магистр, 1997. 224 с.

Домбровської Ірини

Науковий керівник – доц. Ігнатенко Н.В.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Курс України на європейську інтеграцію вимагає перегляду пріоритетів державної політики у сфері охорони дитинства, впровадження успішних підходів із світової практики захисту прав дітей, які базуються на забезпеченні прав і найкращих інтересів дитини.

За даними ВОЗ кожен десятий мешканець Землі – людина з обмеженими можливостями, з них 120 млн. – діти та підлітки. Серед дітей з інвалідністю найбільш чисельною є вікова група – 8–14 років (42, 3 %). Близько 80 % дітей із функціональними обмеженнями виховуються у сім'ях, решта в інтернатних закладах [2, с. 5].

На сучасному етапі інвалідність дітей є суспільною проблемою. Для цієї категорії населення нагальними залишаються проблеми, пов'язані із соціальним захистом, інтеграцією в суспільство, навчання та працевлаштування, проблеми архітектурно-транспортного, соціального та інформаційного характеру.

Соціальна робота з дітьми з особливими потребами передбачає не лише соціальну та медичну реабілітації, а й створення таких умов, за яких дитина з інвалідністю зможе реалізувати себе у суспільстві повною мірою. Відтак, у світі популярності набуває нова ідеологія освіти осіб з особливими освітніми потребами. Поняття «інклюзія», «інклюзивне навчання», «інклюзивне середовище» все частіше зустрічаються в нормативно-правових актах і отримують законодавче визначення.

Окреслені проблеми зумовили актуальність і своєчасність дослідження на тему нормативно-правового регулювання освіти дітей з особливими потребами. Тож, приступаючи до дослідження ми поставили собі за мету проаналізувати та теоретично узагальнити міжнародну та вітчизняну нормативно-правову базу в галузі освіти дітей з особливими потребами і у такий спосіб з'ясувати рівень сформованості законодавства у цій сфері та механізми реалізації права на освіту людей з особливими потребами.

У багатьох країнах Європи почали відбуватися реформи щодо залучення до навчального процесу дітей з особливими потребами. Ці зміни знайшли своє відображення як у міжнародних, так і у національних нормативно-правових актах.

Серед міжнародних актів, які визначають основні напрями щодо реалізації права на освіту людей з особливими потребами варто відзначити [2]. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів, прийняті резолюцією 48/96 Генеральної асамблеї від 20.12.1993 р. [8], Конвенцію ООН про права інвалідів (2006 р.) [3].

Рекомендації даних актів більшість країн інкорпоровали в національне законодавство. Розглянемо деякі положення названих міжнародних актів, які стали основою для національних законів різних країн, у тому числі й України.

Сучасна світова політика спрямована на гуманізацію суспільства. Зміна культурних стереотипів, перегляд моральних норм та традицій, усвідомлення та визнання неабиякої ролі освіти у розвитку кожної особистості призвели до прийняття світовою спільнотою нормативних документів, які регламентують ставлення до прав і свобод громадян, які мають особливості фізичного або психічного розвитку.

Роль правового підґрунтя міжнародного рівня відіграла Декларація прав людини Генеральної Асамблеї ООН (від 10.12.1948), провідні положення якої стверджують рівність всіх людей у своїх правах. Зокрема, проголошує рівність усіх людей у правах від самого народження та наголошує на взаємній повазі та братерському ставленні один до одного (ст. 1); регламентує право кожного члена суспільства на соціальне забезпечення та створення державою необхідних умов для особистісного, культурного, соціального розвитку спираючись на власні зусилля, а також підтримку світової спільноти (ст. 22); закріплює право кожної людини на освіту та констатує необхідність безоплатної початкової та загальної освіти, обов'язковість початкової освіти для всіх членів суспільства без винятку, забезпечення доступності професійної освіти для загалу, а також доступності вищої освіти відповідно до здібностей кожної особистості (ст. 26) [1].

Важливим для осмислення інклюзивного підходу до освіти є положення Конвенції про права дитини (1989 р.), яку Україна ратифікувала Постановою Верховної Ради України від 27.02.1991 року і яка ґрунтується на визнанні прав усіх дітей, на пріоритеті загальнолюдських цінностей і гармонійному розвитку особистості, недискримінації дитини з інвалідністю за будь-якими ознаками. Освітнім правам дітей присвячена ст. 28, де зазначається, що «Держави-учасниці визнають право дитини на освіту і з метою поступового досягнення здійснення цього права на підставі рівних можливостей вони, зокрема:

- 1) сприяють розвитку різних форм освіти, як загальної середньої, так і професійної, забезпечують її доступність для всіх дітей і вживають такі заходи, як введення безкоштовної освіти та надання у випадку необхідності фінансової допомоги;
- 2) забезпечують доступність інформації й матеріалів у галузі освіти та професійної підготовки для всіх дітей» [8].

Термін «інклюзія» отримав розповсюдження у науковому обігу, суспільній та освітній практиці з прийняттям 20.12.1993 р. 48-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для інвалідів [8]. Дану дефініцію використовують для опису соціального середовища максимально адаптованого до людей з особливими потребами. Загальне

визначення цього поняття звучить так: «Інклюзія – процес збільшення ступеню участі усіх (насамперед тих, що мають труднощі у фізичному розвитку) громадян у житті соціуму» [8].

Всесвітня програма дій щодо інвалідів та декілька інших документів ООН заклали моральну і політичну основу для розробки Стандартних правил освіти інвалідів. Зокрема, згідно Правила 6. «Освіта» «державам слід визначити принципи рівних можливостей у галузі початкової, середньої та вищої освіти для дітей, молоді та дорослих, що мають інвалідність. При цьому їм слід дбати, щоб освіта інвалідів була невід'ємною частиною системи загальної освіти» [8].

Поряд із «інтегрованою освітою», Стандартні правила передбачають, що, можливо «у випадках, коли система загальної шкільної освіти все ще не відповідає усім потребам інвалідів, можна передбачити спеціальне навчання, яке поступово готуватиме їх до повноцінного навчання в умовах закладу загальної середньої освіти. Якість такого навчання повинна відповідати тим же стандартам і цілям, що і навчання в системі загальної середньої освіти... Держави повинні прагнути до поступової інтеграції спеціальних навчальних закладів в систему загальної освіти» [8].

Відправним документом для законодавчого закріплення інклюзивної політики та практики на державному рівні стала Конвенція ООН про права людей з інвалідністю і Факультативний протокол до неї (затверджені 13.12.2006 р. в м. Нью-Йорк; ратифікована Верховною Радою України 16.12.2009 р.) [3]. Даний документ є чи не найважливішим у сфері захисту прав людей з інвалідністю. Він закріпив та конкретизував проголошені Організацією Об'єднаних Націй в Загальній декларації прав людини та в міжнародних пактах про права людини права людей з інвалідністю, у тому числі і права дітей-інвалідів.

Ратифікація зазначених основних міжнародних документів (зумовила реформування в Україні правового поля, створила умови розробки власної нормативно-правової бази на засадах дотримання загальноприйнятих прав людини, зокрема права на освіту дітей з особливими освітніми потребами.

Закон України «Про освіту» поряд із людино центризмом і верховенством права, засадами державної політики у сфері освіти визначив і розвиток інклюзивного освітнього середовища, в тому числі і у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами [7, ст. 6].

Закон дає визначення поняттям «інклюзивне навчання» та «інклюзивне освітнє середовище», де перше – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу усіх його учасників; а друге (інклюзивне освітнє середовище) – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їх потреб і можливостей [7, ст. 1]

Починаючи з 2009 р. для забезпечення поліпшення функціонування та інноваційного розвитку освіти в Україні, підвищення її якості та доступності, інтеграції до європейського освітнього простору Україна прийняла ряд законопроектів, спрямованих на забезпечення дотримання прав людини/дитини, зокрема, права на безперешкодне здобуття освіти шляхом створення сприятливих умов для навчання і виховання всіх категорій дітей та молодих людей, запровадження та поширення інклюзивної освіти.

Новий Закон України «Про освіту», врегульований Законом України «Про внесення змін до законодавчих актів України з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» (№ 2442 від 06. 07. 2010 р.) передбачає впровадження спеціальних та інклюзивних класів для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, створення навчально-реабілітаційних центрів для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними вадами розвитку [6].

Особливе значення в адміністративно-правовому регулюванні освіти осіб з особливими потребами відіграють Концепція розвитку інклюзивної освіти [4] і Порядок організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах [5], які врегульовують комплекс проблем, пов'язаних з організацією навчально-виховного процесу та створенням відповідних умов для навчання, проведення системи освітньої роботи у відповідність до потреб дитини і сім'ї.

Сучасний етап еволюції освіти осіб з особливими потребами, суть якого полягає в реалізації принципів «від рівних прав – до рівних можливостей, від інституалізації – до інтеграції», в Україні характеризується за такими основними напрямками:

- забезпечення рівного доступу до якості освіти, права вибору особами з інвалідністю різних типів навчальних закладів, форм навчання;
- трансформацію шкіл-інтернатів у заклади інноваційного типу;
- Збільшенням навчально-реабілітаційних центрів, у яких дітям з особливими потребами та їх батькам надаватиметься відповідна комплексна допомога;
- розширенням практики інтегрованого та інклюзивного навчання осіб з інвалідністю в закладах загальної середньої освіти;
- посиленням корекційно-розвиваючого компонента в оновленому змісті завданнях освіти дітей з особливими потребами відповідно до державних стандартів і програм [9, с. 55]

Висновки. Отже, результати проведеного аналізу засвідчують, що проблема освіти людей з особливими потребами є актуальною проблемою сучасного законотворення. Вона відіграє велику роль у процесі адаптації дитини-інваліда в навчальне середовище і є успішним кроком до її соціальної адаптації. Проте, для оптимізації цього сегменту освітніх послуг самого лише законодавства недостатньо. Потрібно посилити інформаційне забезпечення реалізації прав інвалідів на освіту; активізувати впровадження нових освітніх технологій та забезпечити реалізацію оновленого освітнього законодавства на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальну декларацію прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL : <http://kr-admin.gov.ua/mol/molod/2.pdf>
2. Конвенцію про права дитини: 20.11.1989 р. URL : <https://www.coe.int/uk/web/compass/convention-on-the-rights-of-the-child>
3. Концепція про права інвалідів : Міжнародний документ від 13.12. 2006 р. URL : <http://jurist.org.ua/content/konvientsiia-oon-pro-prava-invalidiv-obiznanist%D1%8C-sotsial%D1%8Cnikh-fakhivtsiv>
4. Концепція розвитку інклюзивної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010. № 912. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
5. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15.08.2011. № 872. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF>
6. Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу. Закон України № 2442 від 06. 07. 2010. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2442-17>
7. Про загальну середню освіту. Закон України від 13.05. 1999. №651-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
8. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів : Резолюція 48/49 Генеральної Асамблеї ООН від 20.12. 1993 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306
9. Хомишин І. Ю. Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти в Україні. Міжнародний вісник гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2017. № 28. С. 53–55.

Ковбасюк Тетяни
Науковий керівник – асист. Прийдун С.

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ У XIII СТ.

«... дали ми перед Богом свою згоду і цією хартією нашою підтвердили за нас і за спадкоємців наших на вічні часи ...».
(Уривок ст. 1. «Великої хартії вольностей» 1215 р.) [5].

Актуальність тематики наукової статті в тому, що в процесі дослідження ми отримуємо комплексну характеристику правової бази англійського парламенту зазначеного періоду. В